

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.017.01.2018
P/18/039

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura we Wrocławiu
ul. Marszałka J. Piłsudskiego 15/17, 50-044 Wrocław
T +48 71 711 83 00, F +48 71 711 83 50
lwr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/039 – „Realizacja rządowych programów na rzecz aktywności społecznej osób starszych”.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontroler	Maria Ossowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/152/2018 z dnia 20 czerwca 2018 r. <i>(dowód: akta kontroli str. 1-2)</i>
Jednostka kontrolowana	Stowarzyszenie „Radość Życia” w Wałbrzychu ¹ , ul. Gen. Stefana Grota – Roweckiego 3/8, 58-309 Wałbrzych (dalej: „Stowarzyszenie”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pani Wanda Radłowska - Przewodnicząca Zarządu Stowarzyszenia ² , (dalej: „Przewodnicząca Zarządu”). <i>(dowód: akta kontroli str. 3-9)</i>

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie³ działalność kontrolowanej jednostki w zakresie realizacji rządowych programów na rzecz aktywności społecznej osób starszych. W okresie objętym kontrolą⁴, Stowarzyszenie w sposób prawidłowy realizowało zadania publiczne (projekty) w ramach Rządowego Programu na Rzecz Aktywności Osób Starszych (dalej: „Program ASOS”), tj.: [1] w pełni zrealizowało zadania przewidziane w zawartych umowach na realizację Projektów i w załączonych do nich ofertach; [2] przestrzegało przepisów i procedur obowiązujących przy wykorzystaniu środków publicznych; [3] uzyskało zakładane efekty oraz prawidłowo prowadziło ewaluację zrealizowanych Projektów; [4] gospodarnie dysponowało przyznanymi środkami finansowymi, wynajmując pomieszczenia, nabywając akcesoria i materiały w ilości niezbędnej do przeprowadzenia zajęć; [5] rzetelnie wyceniło koszty poszczególnych działań w ramach zadania, co poprzedzone było stosownymi analizami; [6] wynagrodzenia wypłacone osobom realizującym zajęcia wynikały ze stawek obowiązujących na rynku lokalnym, a pracę wolontariuszy (osobowy wkład własny) wyceniono zgodnie ze stawkami określonymi w Regulaminach Otwartych Konkursach Ofert w ramach Programu ASOS (dalej: „Regulamin ASOS”); [7] poniesione wydatki zostały poprawnie udokumentowane i zaewidencjonowane na wyodrębnionych dla potrzeb Programów ASOS kontach księgowych.

¹ Fundacja prowadzi działalność nieodpłatną (pożytku publicznego) oraz odpłatną (gospodarczą) jako dodatkową w stosunku do działalności pożytku publicznego – została wpisana do Krajowego Rejestru Gospodarczego (Nr KRS: 0000084948).

² Od dnia 25 października 2010 r. i nadal.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁴ Lata 2013–2018 (I półrocze).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawdliwość przygotowania i wykonania zadania publicznego określonego w umowie

Opis stanu faktycznego

1.1. W ramach Programu ASOS Stowarzyszenie zrealizowało w latach 2016-2017 zadania publiczne (projekty) pn. „Akademia Seniora” na łączną kwotę 327 998,98 zł⁵.

Złożone przez Stowarzyszenie oferty zawierały rzetelne dane i informacje. W 2016 r. podmiot ten wnioskował wspólnie z Fundacją Pro Bonum o przyznanie dotacji w kwocie 143 490,00 zł. Zgodnie z zawartą umową, ostatecznie Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (dalej: „Ministerstwo”) przyznało kwotę 138 590,00 zł, tj. o 4 900,00 zł mniejszą od wnioskowanej. W 2017 r. wnioskowana kwota w wysokości 189 429 zł została przyznana w całości. Stowarzyszenie przed podpisaniem umowy na realizację zadania w 2016 r. dokonało stosownych korekt w harmonogramach oraz kosztorysach, tak aby odpowiadały one wartości przyznanej dotacji i zachowały procentowy udział środków własnych i dotacyjnych. Na podstawie tych zmodyfikowanych dokumentów zadanie zostało zrealizowane.

Ministerstwo nie informowało Stowarzyszenia o przyczynach przyznania w 2016 r. dotacji w kwocie niższej niż wnioskowana. Ostatecznie to Stowarzyszenie oraz Fundacja Pro Bonum samodzielnie zdecydowały o tym, jakie korekty wprowadzić w zakresie działań wskazanych w harmonogramie i kosztorysie.

O wprowadzonych zmianach w kosztorysie, Stowarzyszenie każdorazowo informowało Ministerstwo pocztą elektroniczną. Zmieniony harmonogram i kosztorys podlegały ostatecznej akceptacji przez Ministerstwo i warunkowały podpisanie umowy na realizację zadania publicznego. Zgodnie z warunkami dotacji Stowarzyszenie przedkładało Ministerstwu sprawozdania końcowe z realizacji projektów za 2016 r. i 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 11-12, 13-18, 19-22)

Jak wskazano powyżej na realizację ASOS w 2016 r. oferta została złożona wspólnie⁶ przez Stowarzyszenie oraz Fundację Pro Bonum reprezentowane przez Przewodniczącą Zarządu. Określone do realizacji zadania realizowane były w ramach Priorytetu II. Programu ASOS, tj.: „Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz i międzypokoleniową”, w okresie od dnia 15 czerwca do dnia 31 grudnia 2016 r., tj. zgodnie z Regulaminem ASOS 2016.

(dowód: akta kontroli str. 23,24-70, 71-81, 82-85, 86-90,91)

W umowie o realizację zadania publicznego zleconego w ramach Programu ASOS, zawartej pomiędzy Ministerstwem oraz Stowarzyszeniem i Fundacją Pro Bonum⁷, określono wysokość dotacji w kwocie 138 590,00 zł (z tego dla Stowarzyszenia: 102 830,00 zł (74,2%) i Fundacji Pro Bonum 35 760,00 zł (25,8%). W trakcie realizacji zadania nie zawierano aneksów do umowy.

Ostatecznie wydatki na realizację zadania przekroczyły zakładaną wartość o 1 261,87 zł. Różnicę tą Stowarzyszenie sfinansowało ze środków własnych (szczegółowy opis w pkt. 1.4 niniejszego wystąpienia). Całkowity koszt zadania zamknął się kwotą 139 851,87 zł.

(dowód: akta kontroli str. 92-104, 105-106, 107)

⁵ W 2016 r. Ministerstwo przyznało dotację w kwocie 138 590 zł, z której 102 830 zł przypadało Stowarzyszeniu oraz 35 760 zł współrealizującej zadanie publiczne Fundacji Pro Bonum, która w rozliczeniu przypadającej jej części zadania zwróciła 20,02 zł niewykorzystanej dotacji. W 2017 r. przyznano Stowarzyszeniu dotację w kwocie 189 429 zł.

⁶ Możliwość złożenia oferty wspólnej przewidziana została w Regulaminie ASOS 2016, w pkt. 8.

⁷ Nr 10578/2016/ASOS z dnia 10 sierpnia 2016 r.

Na realizację ASOS w 2017 r. Stowarzyszenie reprezentowane przez Przewodniczącą Zarządu złożyło ofertę indywidualnie. Okres realizacji zadania wyznaczono od dnia 1 marca do dnia 31 grudnia 2017 r. i był on zgodny z zapisami pkt. 6 „Regulaminu Otwartego Konkursu Ofert w ramach Programu ASOS na lata 2014-2020 Edycja 2017” (dalej: „Regulamin ASOS 2017”). Stowarzyszenie realizowało zadania w ramach Priorytetu II. określonego w Programie ASOS - „Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz - i międzypokoleniową”.

(dowód: akta kontroli str. 108-111, 112-152)

W umowie ramowej zawartej pomiędzy Ministerstwem a Stowarzyszeniem o realizację zadania publicznego zleconego w ramach Programu ASOS⁸, określono kwotę dotacji w wysokości 189 429,00 zł. Stowarzyszenie otrzymało środki w kwocie zgodnej z umową, natomiast wydatki na realizację zadania przekroczyły zakładaną wartość o 11 440,00 zł, którą uiszczono ze środków własnych (co zostało opisane w punkcie 1.4. niniejszego wystąpienia). Całkowity koszt zadania wyniósł 200 869,00 zł.

(dowód: akta kontroli str. 153-165, 166)

1.2. Działalność Stowarzyszenia objęta dotacją ASOS w 2016 r. miała charakter nieodpłatny. Złożona przez Stowarzyszenie i Fundację Pro Bonum oferta nie zakładała pobierania opłat od adresatów zadania. W sprawozdaniu końcowym z realizacji projektu za 2016 r. nie wykazano przychodów uzyskanych przy realizacji projektu. Natomiast złożona przez Stowarzyszenie oferta w 2017 r. zakładała opłacenie przez beneficjentów części zadania „4d” tj. kosztów organizacji 6-dniowego wyjazdu w łącznej kwocie 6 600,00 zł⁹, co stanowiło 14,9% całości kosztów wskazanego zadania (46 200,00 zł). Kwota ta wykazana została w sprawozdaniu końcowym z realizacji zadania za ten rok oraz zaksięgowana w wysokości 6 600,00 zł na koncie 504 (tj. Koszty projektowe ASOS – akademia Seniora odpłatne).

(dowód: akta kontroli str. 167-193, 194-233)

1.3. W związku z potrzebą realizacji założonych w projektach ASOS zajęć, Stowarzyszenie zatrudniało na podstawie umów cywilnoprawnych osoby do ich przeprowadzania, tj. w 2016 r. - 27 osób¹⁰ a w 2017 r. - 23 osoby¹¹. Zatrudnione osoby posiadały odpowiednie wykształcenie i ukończone kursy uprawniające do treningu i instruktażu (np. do prowadzenia zajęć terapeutyczno-rozwojowych, sportowych, kosmetycznych, promocji zdrowia i aktywnego stylu życia, zajęć artystycznych, muzycznych, rękodzielniczych czy też z pszczelarstwa).

Na etapie składania oferty, Stowarzyszenie wstępnie przeprowadzało rozeznanie wśród osób prowadzących zajęcia. Jak wyjaśniła Przewodnicząca Zarządu, pod uwagę brano głównie doświadczenie oraz zamiłowanie do konkretnych zajęć oraz chęć pracy z osobami starszymi.

(dowód: akta kontroli str. 13-18, 234-237, 238-239)

Przewodnicząca Zarządu wyjaśniła również, że w zakresie wynagrodzeń wypłacanych osobom zatrudnionym w ramach realizacji Programu ASOS, wysokość stawek godzinowych była uwarunkowana rynkiem lokalnym i dawała gwarancję zatrudnienia odpowiednich osób, od których (oprócz wiedzy merytorycznej) wymagane było również kreatywne podejście i szczególna postawa do pracy ze starszymi ludźmi. Ponadto, do zajęć taneczno-muzycznych zatrudniono choreografa

⁸ Nr 13384/2017/ASOS z dnia 31 marca 2017 r

⁹ W kwocie po 100 zł przypadającej na każdego z 66 beneficjentów.

¹⁰ W tym 19 na podstawie umowy zlecenia i 8 na podstawie umowy o dzieło.

¹¹ W tym 16 na podstawie umowy zlecenia i 7 na podstawie umowy o dzieło.

i kompozytora spoza lokalnego rynku, tj. z Uniwersytetu Middlesex w Londynie, który w ocenie składającej wyjaśnienia realizował od 2010 r. innowacyjne działania dla seniorów.

Regulamin ASOS 2016 w pkt. 12.3. „Wkład własny” zawierał zapisy w zakresie ustalania wynagrodzenia za pracę ekspertów i specjalistów, z których wynikało, że godzina pracy wyceniona została na kwotę 100,00 zł. Natomiast w regulaminie ASOS 2017 w pkt. 7.3. „Wkład własny”, godzina pracy ww. osób, wyceniona została na kwotę 75,00 zł. Stowarzyszenie przyjęło, zarówno w 2016 r. jak i w 2017 r., stawkę 80 zł za godzinę pracy instruktorów zajęć terapeutyczno-rozwojowych, kosmetycznych sportowych i rekreacyjnych, a 100 zł dla specjalistów z medycyny¹² oraz artystów tworzących dzieła (z przekazaniem praw autorskich).

Z postanowień art. 9 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹³ wynika, że działalność odpłatna pożytku publicznego organizacji pozarządowych może stanowić działalność gospodarczą, jeżeli przeciętne miesięczne wynagrodzenie osoby fizycznej z tytułu zatrudnienia przy wykonywaniu statutowej działalności odpłatnej pożytku publicznego, za okres ostatniego roku obrotowego, a w przypadku zatrudnienia trwającego krócej niż rok obrotowy – za okres tego zatrudnienia (w 2016 r. limit dotyczył 3 ostatnich miesięcy), przekracza 3-krotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedni¹⁴. Stowarzyszenie prowadziło nieodpłatną działalność. Na podstawie analizy poziomu wynagrodzeń (umów zleceń) stwierdzono, że w żadnym przypadku nie nastąpiło przekroczenie miesięcznego limitu 3-krotności przeciętnego wynagrodzenia.

(dowód: akta kontroli str. 13-18)

Zgodnie z zawartymi umowami na realizację zadania publicznego w ramach Programu ASOS, jako źródło finansowania zadania wskazano – obok dotacji – wkład osobowy (w tym świadczenia wolontariuszy)¹⁵. Wartość wkładu własnego w postaci pracy wolontariuszy Stowarzyszenie wyceniło, jako iloczyn przepracowanych godzin i stawki 30 zł w 2016 r. i 25 zł w 2017 r. za jedną godzinę. W przypadku realizacji zadań w ramach ASOS w latach 2016 - 2017, stawka została wprost wskazana w Regulaminach ASOS (w przypadku prac administracyjnych i pomocniczych godzina pracy wyceniona została na kwotę 30 zł w 2016 r. i 25 zł w 2017 r.)¹⁶. Przyjętą stawkę wyceny pracy wolontariuszy przy realizacji ASOS w 2016 r. i 2017 r. można uznać za standardową obowiązującą w danym regionie¹⁷. Podana w sprawozdaniach wartość wkładu osobowego w postaci pracy wolontariuszy nie została zawyżona. Praca wolontariuszy została udokumentowana poprzez stosowne oświadczenia wolontariuszy o ilości przepracowanych godzin, które zostały zatwierdzone przez beneficjentów.

(dowód: akta kontroli str. 240-241)

¹² Lekarzy, dietetyków

¹³ Dz. U. z 2018 r., poz. 450 ze zm.

¹⁴ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w 2015 r. wynosiło 4.120,15 zł (3-krotność: 12.360,45 zł) – Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 20 lutego 2016 r., MP 2016.75; Dz.Urz.GUS.2016.4. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w 2016 r. wynosiło 4.277,03 zł (3-krotność: 12.831,09 zł) – Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 18 stycznia 2017 r., Dz.Urz.GUS.2017.4.

¹⁵ Zgodnie z zapisami zawartymi w Regulaminach otwartych konkursach ofert, podmioty składające ofertę współfinansowaną w ramach Programu ASOS są zobowiązane do przedstawienia wkładu własnego w wysokości co najmniej 10% wartości całości projektu (zadania). Za wkład własny uznaje się wkład finansowy lub wkład osobowy.

¹⁶ Pkt 7.3 Regulaminu ASOS 2017 „Wkład własny”.

¹⁷ Pkt 7.2 Regulaminu ASOS 2016. Zgodnie z Obwieszczeniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 29 listopada 2015 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwach w trzecim kwartale 2015 r. (M.P.2013.993), przeciętne miesięczne wynagrodzenie w województwie dolnośląskim wnosilo 3.850,52 zł, przy założeniu 160 godzin pracy miesięcznie stawka za godzinę pracy wynosi 24,07 zł.

1.4. Stowarzyszenie prowadziło ewidencję księgową z wyodrębnionymi kontami analitycznymi, na których ewidencjonowano koszty związane z realizacją Programu ASOS.

W 2016 r. koszty w łącznej kwocie 102 830,00 zł ujęte zostały na koncie „506 – Umowa ASOS 2016”, z odpowiednim podziałem na koszty merytoryczne (w wysokości 89 880,00 zł), koszty obsługi zadań, w tym administracyjne i wyposażenia (w kwocie 7 450,00 zł), koszty obsługi finansowej (w wysokości 2 100,00 zł) oraz koszty działań promocyjno-informacyjnych (w kwocie 3 400,00 zł). Na kontach 502¹⁸, 500 i 550 zostały zaksięgowane koszty własne w kwocie 1 261,87 zł¹⁹ z tego: „koszty własne merytoryczne” w kwocie 1 053,18 zł, „koszt własny obsługi zadania” w kwocie 200 zł oraz „koszt własny obsługi promocji” w kwocie 8,69 zł²⁰.

W 2017 r. koszty związane z realizacją Programu ASOS przez Stowarzyszenie (w kwocie łącznej 189 429 zł)²¹ były ewidencjonowane na koncie „504 – Koszty projektowe ASOS 2017 Akademia Seniora”, z podziałem na koszty merytoryczne (w wysokości 172 829 zł) i koszty obsługi zadania publicznego (w kwocie 16 600 zł).

Na koncie 502²², 503 i 504 z oddzielną analityką zostały zaksięgowane koszty własne w kwocie 11 440 zł²³ z tego: „koszty własne merytoryczne” - 11 040 zł, „koszt własny obsługi zadania” - 400 zł.

Wykazane w Sprawozdaniach końcowych z wykonania zadania publicznego za rok 2016 oraz za rok 2017 wydatki, wynikały z ewidencji księgowej i były zgodne z danymi z zestawień obrotów i sald dla ww. kont analitycznych.

(dowód: akta kontroli str. 242-247, 248-253, 254-259)

Wydatki poniesione przez Stowarzyszenie były zgodne z działaniami opisanymi szczegółowo w złożonych ofertach i zawartych umowach.

(dowód: akta kontroli str. 92-104, 153-165)

1.5. Badanie dokumentów²⁴ (na próbie wybranej z zestawienia rachunków i faktów będących składową *Sprawozdania z wykonania zadania publicznego*), wykazało że zbadane wydatki zostały zrealizowane w czasie trwania zadania.

Dokonane wydatki były przewidziane w budżecie projektu i zostały udokumentowane fakturami VAT bądź rachunkami wystawionymi w związku z umowami zlecenia zawartymi z osobami realizującymi poszczególne zadania (zajęcia). Wydatki dokumentowane fakturami VAT rozliczane były prawidłowo w kwocie brutto, gdyż wykonawcy nie byli zarejestrowanymi czynnymi podatnikami

¹⁸ Konta zespołu 5 – ewidencja kosztów w układzie kalkulacyjnym: Konto 502 – wkład własny otrzymany od Gminy Wałbrzych; Konto 500 – wkład własny Stowarzyszenia; Konto 550 – koszty zarządu (wkład własny Stowarzyszenia).

¹⁹ W tym 1 000,00 zł otrzymane z dotacji z Miasta Wałbrzych, pozostała kwota 261,87 zł to środki Stowarzyszenia.

²⁰ Z dokumentacji dostępnej w Stowarzyszeniu wynikało, że Fundacja Pro Bonum, również prowadziła ewidencję księgową z wyodrębnionymi kontami analitycznymi, na których ewidencjonowano koszty związane z realizacją Programu ASOS. W 2016 r., koszty w łącznej kwocie 35 739,95 zł ujęte zostały na koncie „502 – Umowa ASOS”, z odpowiednim podziałem na koszty merytoryczne.

²¹ W tym dotacja z Ministerstwa w kwocie 189 429 zł oraz wkład własny 11 440,00 zł.

²² Konta zespołu 5 – ewidencja kosztów w układzie kalkulacyjnym: konto 502 i 503 – wkład własny otrzymany od Gminy Wałbrzych i konto 504 – dotacja ASOS (z wydzieloną analityką na dopłatę)

²³ W tym 4 840 zł otrzymane z dotacji z Miasta Wałbrzych, pozostała kwota 6 600,00 zł to wpłaty uczestników.

²⁴ Próba badanych dokumentów została wyznaczona w oparciu o „Zestawienia faktur (rachunków)” wykazane w *Sprawozdaniach*. Analizie poddano:

- koszty osobowe (wynagrodzenia): w 2016 r. i w 2017 r. – cztery pozycje.

- pozostałe koszty merytoryczne (o najwyższych wartościach): w 2016 r., - 11 pozycji, w 2017 r. – 14 pozycji.

Poszczególne pozycje wydatków zaprezentowanych w *Sprawozdaniach* skonfrontowano z dokumentami źródłowymi (faktury VAT, rachunki wystawione w związku z zawartymi umowami zlecenie, listy płac, wyciągi bankowe).

podatku VAT, w związku z czym podatek ten nie mógł zostać odliczony w oparciu o ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług²⁵.

Dowody księgowe potwierdzające dokonane wydatki, zawierały elementy określone w art. 21 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²⁶.

(dowód: akta kontroli str. 260-332, 333-351, 352-430)

1.6. W Regulaminie ASOS 2016 i 2017 wyznaczony został limit kosztów związanych z obsługą realizacji zadania (w tym koszty administracyjne i koszty wyposażenia) w wysokości do 20% (w tym do 5% to koszty obsługi finansowo-księgowej). W ramach ww. kategorii kosztów, Stowarzyszenie rozliczyło koszty wynagrodzenia osoby koordynującej realizację projektu, obsługi księgowej zadania, koszty utrzymania pomieszczeń biurowych oraz (w 2016 r. – koszt zakupu sprzętu wielofunkcyjnego i rzutnika). Koszty te nie przekroczyły określonego limitu. W 2016 r. wyniosły one łącznie 14 819 zł, co stanowiło 10,7% przyznanej dotacji, natomiast w 2017 r. - 16 600 zł i stanowiły 8,8% przyznanej dotacji. Również koszty obsługi księgowej mieściły się w kwocie wskazanego limitu (3,2%). Wartość wykazanych kosztów wynikała z zawartych umów zlecenia z osobami koordynującymi realizację zadania oraz umów zlecenia i rachunków za obsługę księgową.

Oprócz ww. kosztów Stowarzyszenie, w związku z realizacją zadania w ramach Programu ASOS, poniosło również koszty merytoryczne oraz koszty działań promocyjno-informacyjnych (w 2016 r. – 3 400 zł), co zostało ujęte w odpowiednich częściach złożonych Sprawozdań końcowych z wykonania zadania.

Koszty należące do poszczególnych kategorii były ewidencjonowane na wyodrębnionych kontach księgowych.

(dowód: akta kontroli str. 167-193, 194-233)

1.7. Badanie wydatków Programów ASOS, nie wykazało przypadków rozliczenia przez Stowarzyszenie kosztów stanowiących wydatki niekwalifikowane. W związku z realizacją zadań w ramach Programu ASOS, Stowarzyszenie poniosło koszty merytoryczne, związane głównie z zatrudnieniem osób prowadzących poszczególne zaplanowane zajęcia, jak również koszty obejmujące wynajem obiektów do przeprowadzenia zajęć, organizowanie wycieczek, zakup materiałów i akcesoriów niezbędnych do przeprowadzenia zaplanowanych działań. Zakup sprzętu, w ramach kosztów merytorycznych, został ściśle uzasadniony przez Stowarzyszenie wskazanymi potrzebami beneficjentów uczestniczących w Projekcie. Jednostkowy koszt zakupu sprzętów, związanych z realizacją zadania, nie przekraczał kwoty

²⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 1221 ze zm.

²⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 395 ze zm., art. 21. 1. Dowód księgowy powinien zawierać co najmniej:

- 1) określenie rodzaju dowodu i jego numeru identyfikacyjnego;
- 2) określenie stron (nazwy, adresy) dokonujących operacji gospodarczej;
- 3) opis operacji oraz jej wartość, jeżeli to możliwe, określoną także w jednostkach naturalnych;
- 4) datę dokonania operacji, a gdy dowód został sporządzony pod inną datą – także datę sporządzenia dowodu;
- 5) podpis wystawcy dowodu oraz osoby, której wydano lub od której przyjęto składniki aktywów;
- 6) stwierdzenie sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacja), podpis osoby odpowiedzialnej za te wskazania.
- 7) (uchylony)

1a. Można zaniechać zamieszczania na dowodzie danych, o których mowa:

- 1) w ust. 1 pkt 1–3 i 5, jeżeli wynika to z odrębnych przepisów;
  - 2) w ust. 1 pkt 6, jeżeli wynika to z techniki dokumentowania zapisów księgowych.
2. Wartość może być w dowodzie pominięta, jeżeli w toku przetwarzania w rachunkowości danych wyrażonych w jednostkach naturalnych następuje ich wycena, potwierdzona stosownym wydrukiem.
3. Dowód księgowy opiewający na waluty obce powinien zawierać przeliczenie ich wartości na walutę polską według kursu obowiązującego w dniu przeprowadzenia operacji gospodarczej. Wynik przeliczenia zamieszcza się bezpośrednio na dowodzie, chyba że system przetwarzania danych zapewnia automatyczne przeliczenie walut obcych na walutę polską, a wykonanie tego przeliczenia potwierdza odpowiedni wydruk.

3 500,00 zł brutto i w związku z czym zakupione urządzenia nie były kwalifikowane jako środki trwałe.

(dowód: akta kontroli str. 167-193. 194-233)

1.8. W 2016 r. dokonano 69 płatności gotówkowych w kwocie 13 725,53 zł²⁷ stanowiącej 9,9% otrzymanych w tym roku środków z dotacji, natomiast w 2017 r. dokonano 109 płatności gotówkowych w kwocie 20 312,37²⁸ stanowiącej 10,7% otrzymanych środków z dotacji. Największe płatności gotówkowe dokonane ze środków ASOS (w kwotach powyżej 200 zł) uzasadniano odmową przyjęcia przez kontrahenta zapłaty w formie bezgotówkowej lub nie prowadzeniem przez kontrahenta bezgotówkowej formy sprzedaży.

W czasie realizacji Projektów Stowarzyszenie dokonało w 2016 r. 16 a w 2017 r. 8 płatności za faktury (rachunki) w kwocie odpowiednio 20 881,10 zł i 462,36 zł przed wpływem środków z dotacji z Ministerstwa²⁹. Płatności za faktury (rachunki) na wskazane kwoty były dokonywane ze środków własnych Stowarzyszenia z rachunku bankowego podstawowego. W 2016 r., po przekazaniu środków na rachunek bankowy, prowadzony dla przyznanej dotacji na realizację programu ASOS, środki we wskazanej kwocie 20 881,1 zł zostały na podstawie polecenia przelewu przekazane na rachunek bankowy podstawowy. W 2017 r. nie określono obowiązku prowadzenia rachunku bankowego, na który przekazano dotacje. W złożonych wyjaśnieniach Przewodnicząca Zarządu wskazała na okoliczność określenia w umowach z Ministerstwem początku realizacji Projektu od dnia 15 czerwca 2016 r. i od 1 marca 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 431-433, 434-436, 437-443, 444-445, 446-447, 448-449, 450-455)

1.9. W zakresie kalkulacji – wyceny kosztów działań realizowanych przez Stowarzyszenie w ramach Programu ASOS, Przewodnicząca Zarządu wyjaśniła, że przed tworzeniem budżetu dokonywane jest rozpoznanie cenowe rynku w zakresie produktów i usług (ceny sprawdzane są w Internecie) oraz nabywane są jedynie niezbędne pomoce. Koszty prowadzenia zajęć – tj. wynagrodzenie osób je przeprowadzających – również były wynikiem rozeznania cen na rynku lokalnym wśród osób mających odpowiednie kwalifikacje do ich przeprowadzenia.

W przedstawianych ofertach zawarto informacje odnośnie wynagrodzeń personelu zatrudnionego do przeprowadzenia zajęć oświadczając, że stawka godzinowa jest dostosowana do lokalnych warunków rynkowych. Ponadto w ofertach zamieszczono uzasadnienie konieczności poniesienia poszczególnych wydatków, szczególnie zakupu różnego rodzaju akcesoriów, urządzeń niezbędnych do przeprowadzenia zajęć. Wskazano w nich również minimalne ilości pomocy – adekwatne do liczby planowanych uczestników danego rodzaju zajęć.

(dowód: akta kontroli str. 13-18, 24-70, 112-152)

1.10. Stowarzyszenie przestrzegało zasady bezpośredniej realizacji zadania ze środków ASOS. Nie wystąpiły przypadki zlecenia realizacji zadań podwykonawcom, którzy nie byli wskazani w umowie z Ministerstwem. Realizacja poszczególnych działań następowała z wykorzystaniem pracowników zatrudnionych na podstawie umów zlecenia, umów o dzieło oraz porozumień z wolontariuszami o wykonanie świadczeń wolontariackich.

(dowód: akta kontroli str. 13-18, 167-193. 194-233)

²⁷ Z czego dokonanych przez Stowarzyszenie w liczbie 43 i w kwocie 4385,53 zł (sześć płatności powyżej 200 zł) oraz dokonanych przez Pro Bonum w liczbie 26 i w kwocie 9 340 zł (13 płatności w kwotach powyżej 200 zł)

²⁸ Z czego 25 płatności w kwotach powyżej 200 zł.

²⁹ Odpowiednio w dniu 16 sierpnia 2016 r. i 4 maja 2017 r. Zawarte z Ministerstwem umowy przewidywały finansowanie zadań od 1 stycznia 2016 r. i 2017 r.

Ustalono
nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Stowarzyszenia w badanym obszarze. Działania określone w ofertach i zawartych umowach zostały zrealizowane. Stowarzyszenie gospodarnie dysponowało przyznanymi środkami finansowymi, nabywając pomoce naukowe w ilości niezbędnej do przeprowadzenia zajęć (uwzględniając posiadany sprzęt własny). Wycena kosztów poszczególnych działań w ramach zadania poprzedzona była rzetelną analizą potrzeb ilościowych w zakresie pomocy szkoleniowych niezbędnych do przeprowadzenia zajęć oraz analizą cen. Wynagrodzenia wypłacone osobom realizującym poszczególne zajęcia wynikały ze stawek obowiązujących na lokalnym rynku a pracę wolontariuszy (osobowy wkład własny) wyceniono zgodnie ze stawką godzinową określoną w Regulaminie ASOS. Wydatki zostały poprawnie udokumentowane i zaewidencjonowane na wyodrębnionych dla potrzeb ASOS kontach księgowych.

2. Osiągnięcie zakładanych efektów zadania publicznego i ocena metod ich pomiaru

Opis stanu
faktycznego

2.1. Stowarzyszenie przed przystąpieniem do realizacji zadań w ramach ASOS przeprowadziło rozpoznanie potrzeb w zakresie aktywności społecznej osób starszych na terenie gmin objętych zasięgiem terytorialnym realizowanego Projektu³⁰, w szczególności na podstawie:

- organizowanych od 2013 r. w Wałbrzychu imprez pn. Wałbrzyskie Senioralia, gromadzących w różnych formach aktywizacji społecznej ponad 500 uczestników. Na podstawie prowadzonych analiz uznano, że osoby starsze gotowe są podejmować aktywność społeczną w różnych formach. Znaczącą przeszkodą było jednak niskie uposażenie tych osób i niemożność opłacenia przez nich uczestnictwa w preferowanych przez nich zajęciach;
- Polityki Senioralnej Gminy Wałbrzych na lata 2016 - 2020³¹;
- współpracy z organizacjami: Uniwersytet III Wieku „Tęcza” w Trzebnicy, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Rejon Świebodzice, Stowarzyszenie Jesteśmy Razem w Gminie Aleksandrów;
- doświadczenia Fundacji Pro Bonum (wspierającej osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, zagrożone wykluczeniem społecznym), z którą Stowarzyszenie współpracowało na bieżąco, a w 2016 r. realizowało zadania w zakresie Programu ASOS w ramach oferty wspólnej;
- w ramach realizacji Projektu Stowarzyszenie podejmowało także współpracę z Gminami: Wałbrzych, Świebodzice, Trzebnica, Aleksandrów oraz Starostwem Powiatowym w Piotrkowie Trybunalskim; Centrum Kultury i Sztuki Stara Kopalnia w Wałbrzychu; Centrum Rekreacji i Sportu Aqua Zdrój w Wałbrzychu; Domem Seniora Rusinowa w Wałbrzychu; Trzebnickim Centrum Kultury i Sportu.

(dowód: akta kontroli str. 13-18, 460-468)

W trakcie kontroli pozyskano informację od Prezydenta Miasta Wałbrzycha³² w kwestii działań podejmowanych na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych. Prezydent wskazał, że:

³⁰ W województwie dolnośląskim: Wałbrzych, Świebodzice i Trzebnica, w województwie łódzkim: terytorium Gminy Aleksandrów w powiecie piotrkowskim.

³¹ Przyjętej uchwałą Nr X/141/XV Rady Miejskiej Wałbrzycha w dniu 27 sierpnia 2015.

³² Pobranej w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

- w 2015 r. zrealizowano zadanie pn. „Wspieranie działań o charakterze integracyjnym na rzecz dzieci, młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych”, w tym podzadania: „Aktywizacja społeczna osób dorosłych”. Realizację tego zadania Miasto wsparło dotacją w kwocie 5 000,00 zł³³. W 2016 r. zrealizowano zadanie publiczne z zakresu pomocy społecznej pn. „Wspieranie działań o charakterze integracyjnym na rzecz dzieci, młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych”. Realizację tego zadania Wałbrzych wsparł dotacją w kwocie 16 600,00 zł³⁴, z czego Stowarzyszenie pozyskało 1 000,00 zł;

- w 2017 r. zrealizowano zadanie publiczne z zakresu pomocy społecznej pn. „Wspieranie w 2017 r. działań o charakterze integracyjnym na rzecz dzieci, młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych”. Realizację tego zadania Wałbrzych wsparł dotacją w kwocie 14 300,00 zł³⁵, z czego Stowarzyszenie pozyskało 4 840,00 zł.

Ponadto zrealizowano zadanie pod nazwą „Wyjazdowa impreza integracyjna dla członków Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Wałbrzychu – Zagórze Śląskie 2017 r.” dofinansowane przez Gminę dotacją w kwocie 4 385,00 zł.

Rada Miejska w Wałbrzychu podjęła w dniu 26 listopada 2015 r. uchwałę³⁶ w sprawie powołania Wałbrzyskiej Rady Seniorów i nadania jej statutu.

W udzielonej odpowiedzi Prezydent nie ustosunkował się do współpracy Miasta Wałbrzycha ze Stowarzyszeniem w zakresie realizowanych Projektów w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych, jak również skuteczności, efektywności i mechanizmów w zakresie podnoszenia aktywności społecznej osób starszych.

(dowód: akta kontroli str. 456, 457-459)

2.2. W ramach Projektów ASOS edycja 2016 i 2017 Stowarzyszenie realizowało działania określone w Priorytecie II. Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz i międzypokoleniową. W edycji 2016 zakładano uczestnictwo 160 osób z terenu Gmin: Wałbrzych, Świebodzice i Trzebnica, w wieku 60+ oraz 5 osób w wieku 14-60 lat. Natomiast w edycji 2017 założono, że uczestnikami zajęć będzie 155 osób w wieku 60+ oraz 32 osoby od 14 do 60 lat z terenu Gmin Wałbrzych i Trzebnica oraz Gminy Aleksandrów w powiecie piotrkowskim.

W złożonych ofertach wskazano, że w latach 2016-2017 przeprowadzone zostaną następujące zajęcia: 1) kulturalne, w tym taneczne i muzyczne; 2) terapeutyczno-rozwojowe, w tym plastyczne, rękodzielnicze, florystyczne, ceramiczne oraz zajęcia z logorytmiki; 3) z aktywności fizycznej w tym turystyczno-edukacyjne – wyjazd sześciodniowy, rekreacyjne – gimnastyka Qigong, organizacja olimpiady sportowej; 4) metamorfoza seniora – warsztaty kosmetyczne i wizażu; 5) akademia zdrowia seniora – warsztaty pn. zdrowy kręgosłup, wykłady z profilaktyki zdrowotnej i udzielanie pierwszej pomocy; 6) zajęcia z zakresu przygotowania do wolontariatu osób starszych.

(dowód: akta kontroli str. 24-70 oraz 112-152)

³³ W tym: [1] „II Wałbrzyskie Senioralia” – dotacja w kwocie 4.000,00 zł (zadanie realizowane przez kontrolowaną jednostkę); [2] „Aktywizacja społeczna osób starszych w Sudeckim Uniwersytecie Trzeciego Wieku” - dotacja w kwocie 1.000,00 zł.

³⁴ W tym:[1] „III Wałbrzyskie Senioralia” – dotacja w kwocie 5.000,00 zł (zadanie realizowane przez kontrolowaną jednostkę); [2] Aktywizacja społeczna osób dorosłych - dotacja w kwocie 5.100,00 zł; [3] „Aktywizacja społeczna osób starszych w Sudeckim Uniwersytecie Trzeciego Wieku” - dotacja w kwocie 4.000,00 zł; [4] Poradnictwo na rzecz seniorów - dotacja w kwocie 2.500,00 zł

³⁵W tym:[1] „IV Wałbrzyskie Senioralia” – dotacja w kwocie 5.000,00 zł (zadanie realizowane przez kontrolowaną jednostkę); [2] „Górnicy polsko-niemiecki wieczór-integracyjny 2017” – dotacja w kwocie 7.300,00 zł; [3] Poradnictwo na rzecz seniorów - dotacja w kwocie 2.000,00 zł.

³⁶ Nr XV/210/2015.

Wszystkie zaplanowane w edycji 2016 działania/zajęcia zostały zrealizowane zgodnie z planowaną ilością godzinową zajęć i przy jednoczesnym przekroczeniu liczby uczestników o 62 osoby (planowano 195, ostatecznie udział wzięło 257 osób). W zakresie działań:

- kulturalnych: przeprowadzono łącznie 220 godzin zajęć, w których wzięło udział 100 uczestników, w tym w wieku 60+ - 65 osób, w wieku 14-60 lat -35 osób (frekwencja wyniosła 100%),
- terapeutyczno-rozwojowych: odbyło się 175 godzin zajęć (75 godzin zajęć florystycznych i logorytmicznych, zrealizowanych przez Fundację Pro Bonum), w których wzięło udział 65 uczestników, w tym w wieku 60+ - 61 osób, w wieku 14-60 lat -4 osoby (frekwencja wyniosła 100%),
- z aktywności fizycznej: odbyło się 80 godzin zajęć (60 godzin zajęć z gimnastyki Qigong zrealizowanych przez Fundację Pro Bonum), w których wzięło udział 49 uczestników, wszyscy w wieku 60+ (frekwencja wyniosła 100%),
- metamorfoza seniora: Fundacja Pro Bonum zrealizowała 60 godzin zajęć dla osób w wieku 60+ (frekwencja wyniosła 100%),
- akademia zdrowia seniora: zrealizowano 45 godzin zajęć w formie spotkań z lekarzem i dietetykiem dla osób w wieku 60+ (frekwencja wyniosła 100%).

W edycji Programu ASOS 2016 zrealizowano także 10 godzin zajęć przygotowujących do wolontariatu osoby starsze, w których uczestniczyło 25 osób, w tym 24 osoby w wieku 60+ i osoba poniżej tego wieku.

(dowód: akta kontroli str. 167-193)

Wszystkie zaplanowane w edycji Programu ASOS 2017 zadania działania (zajęcia) zostały zrealizowane zgodnie z planowanym czasem i przy jednoczesnym przekroczeniu liczby uczestników o 109 osób – (planowano 187, udział wzięło 296 osób).

W 2017 r. przeprowadzono: 250 godzin zajęć w zakresie zadania kulturalnego; 150 godzin zajęć w zakresie zadania terapeutyczno-rozwojowego, 20 godzin zajęć w zakresie zadania z aktywności fizycznej; 60 godzin zajęć w zakresie zadania metamorfoza seniora; 169 godzin zajęć w zakresie zadania akademia zdrowia oraz 6 godzin zajęć z wolontariatu i przygotowania do wolontariatu osób starszych.

(dowód: akta kontroli str. 194-233)

W przedłożonych ofertach, w ramach realizacji Programu ASOS założono następujące rezultaty projektu:

a) W 2016 r.:

- tworzenie warunków do integracji wewnątrz- i międzypokoleniowej osób starszych przy wykorzystaniu infrastruktury społecznej społeczności lokalnej i ponadlokalnej z trzech miejscowości województwa dolnośląskiego: Wałbrzych, Świebodzice, Trzebnica;
- zwiększenie różnorodności oferty kulturalnej i edukacyjnej dla osób 60+ w działaniach międzypokoleniowych w dziedzinie tańca, muzyki i teatru poprzez spektakle teatralne i taneczno-muzyczne;
- zwiększenie różnorodności i poprawa jakości oferty edukacyjnej dla osób starszych w działaniach międzypokoleniowych w dziedzinie plastyki, rękodzielnictwa, florystyki i ceramiki;
- zwiększenie aktywności i poprawa jakości życia poprzez zajęcia z logorytmiki, gimnastyki Qigong, zajęcia sportowe i turystyczne;
- poprawa jakości życia i wizerunku osób starszych poprzez promocję zdrowego trybu życia, zajęcia z kosmetyki i wizażu;
- upowszechnienie wolontariatu.

b) W 2017 r.:

- zwiększenie różnorodności oferty kulturalnej i edukacyjnej dla osób 60+ w działaniach międzypokoleniowych w dziedzinie tańca, muzyki i teatru poprzez spektakle teatralne i taneczno-muzyczne (97 uczestników, 250 godzin zajęć);
- zwiększenie różnorodności i poprawa jakości oferty edukacyjnej dla osób starszych w działaniach międzypokoleniowych w dziedzinie plastyki, rękodzielnictwa, florystyki, ceramiki, garncarstwa i pszczelarstwa (45 uczestników, 120 godzin zajęć);
- zwiększenie aktywności i poprawa jakości życia poprzez zajęcia z gimnastyki Qigong, refleksologii, zajęcia sportowe i turystyczne (20 godzin treningów, 15 konkurencji sportowych w ramach Olimpiady Sportowej Seniorów), trzy wycieczki jednodniowe, trzy piesze spacer, jedna wycieczka 6-dniowa), warsztaty coachingu (85 uczestników, 199 godzin zajęć);
- poprawa jakości życia i wizerunku osób starszych poprzez promocję zdrowego trybu życia, zajęcia z kosmetyki i wizażu (49 uczestników, 60 godzin wykładów i warsztatów);
- Upowszechnienie wolontariatu (zrealizowano 6 godzin szkoleń dla 22 osób)

Na podstawie przedłożonych do kontroli dokumentów stwierdzono, że wszystkie zaplanowane do realizacji wskaźniki zostały osiągnięte.

(dowód: akta kontroli str. 24-70, 112-152, 167-193, 194-233)

Projekt promowano w grupie docelowej poprzez: [1] działania informacyjne na stronach Gmin biorących udział w Projekcie, na stronach i Facebooku Stowarzyszenia oraz organizacji biorących udział w Projekcie; [2] działania dystrybucyjne, tj. ulotki, plakaty, zapraszanie do współpracy organizacji działających na rzecz seniorów z Gmin; [3] miejscowe media, tj. Telewizja Wałbrzych, Wałbrzych24.com.pl. Realizowany Projekt swoim zasięgiem obejmował terytorium Gmin: w województwie dolnośląskim - Wałbrzych, Świebodzice i Trzebnica w województwie łódzkim – terytorium Gminy Aleksandrów w powiecie piotrkowskim.

(dowód: akta kontroli str.13-18)

W toku kontroli przeprowadzono badanie ankietowe wśród 70 osób (po 35 osób uczestniczących w realizowanym przez Stowarzyszenie Projekcie w 2016 r. i w 2017 r., tj. odpowiednio po 14% i 12% ogółem)³⁷. Odpowiedzi udzieliło 38 osób (54% ankietowanych), odpowiednio 24 (69%) dla Projektu z 2016 r. i 14 (40%) dla Projektu 2017 r.

Głównymi respondentami były kobiety (88% i 79% uczestniczących w Projekcie w 2016 r. i w 2017 r.), przy średniej wieku odpowiednio 69 lat w 2016 r. i 74 lata w 2017 r., z wykształceniem: podstawowym (odpowiednio 4% i 7%), średnim (58% i 79%) oraz wyższym (29% i 14%)³⁸. Respondenci zamieszkiwali: wieś (17% i 29%); miasto do 20 tysięcy mieszkańców (29% i 43%); miasto o liczbie mieszkańców w przedziale 20 tysięcy do 50 tysięcy (4% - 0%); miasto o liczbie mieszkańców w przedziale 50 tysięcy do 100 tysięcy (4% i 14%); miasto o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy (42% i 14%)³⁹.

Jako źródło wiedzy o organizacji wydarzenia ankietowani wskazali: zaproszenie od organizatora (58% i 29% ankietowanych uczestniczących w Projekcie odpowiednio w 2016 r. i 2017 r.), informacja od znajomych lub rodziny (21% ankietowanych uczestniczących w Projekcie w 2017 r.), kontakt z organizacjami senioralnymi (63%

³⁷ Spośród 70 rozesyłanych ankiet w odpowiedzi zwrotnej otrzymano 38 wypełnionych ankiet (24 w 2016 r. i 14 w 2017 r.)

³⁸ 9% respondentów uczestniczących w Projekcie w 2016 r. nie podało swojego wykształcenia.

³⁹ 4% respondentów uczestniczących w Projekcie w 2016 r. nie podało miejsca zamieszkania.

i 57% ankietowanych uczestniczących w Projekcie odpowiednio w 2016 r. i 2017 r.), ogłoszenia, plakaty, ulotki (8% i 7% ankietowanych uczestniczących w Projekcie odpowiednio w 2016 r. i 2017 r.), z innych źródeł – Uniwersytet Trzeciego Wieku (8% i 14% ankietowanych uczestniczących w Projekcie odpowiednio w 2016 r. i 2017 r.). Większość osób (100% i 79% ankietowanych uczestniczących w Projekcie odpowiednio w 2016 r. i 2017 r.) uznało, że informacja o wydarzeniu i możliwości wzięcia w nim udziału była wystarczająca i odpowiednio dostępna a 21% ankietowanych uczestniczących w Projekcie w 2017 r. było przeciwnego zdania.

Ankietowani wskazali następujący katalog oczekiwań (jedna osoba podawała zazwyczaj po kilka aspektów) związany z udziałem w Projekcie:

- poszerzenie wiedzy i/lub umiejętności – po 79% ankietowanych uczestniczących w Projekcie odpowiednio w 2016 r. i 2017 r.,
- miłe spędzenie wolnego czasu (67% i 64%),
- aktywność fizyczna (92% i 50%),
- przebywanie wśród ludzi (79% i 71%),
- obcowanie z kulturą i/lub sztuką (71% i 43%),
- wyjście z domu (42% i 57%),
- możliwość podzielenia się własną: wiedzą, umiejętnościami, wspomnieniami, pomysłami, dorobkiem, np. artystycznym, zawodowym, hobby, poglądami (54% i 71%),
- rozmowa (38% i 43%),
- uzyskanie konkretnego wsparcia w zaspokojeniu potrzeb (8% i 29%),
- udzielenie pomocy osobom bardziej potrzebującym (29% i 50%),
- włączenie się w działania środowiska lokalnego (46% i 29%).

Odnosnie aktywności, w jakich brali udział seniorzy (również w tym przypadku osoby podawały po kilka odpowiedzi), ankietowani wskazywali, że były to: wycieczki jedno i kilkudniowe (96% i 72% ankietowanych uczestniczących w Projekcie odpowiednio w 2016 r. i 2017 r.), akcje promujące zdrowy styl życia (79% i 71%), pokazy filmowe (21% i 14%), spotkania z udziałem znanych osób (42% i 36%), spotkania z ekspertami - np. lekarz, prawnik (67% i 71%), inne – (21% i 50%), występy artystyczne (79% i 64%), wystawy (29% i 36%), zajęcia hobbystyczne (63% i 79%), przedstawienia teatralne (21% i 29%).

W kwestii oceny poziomu satysfakcji z udziału w Programie, ankietowani uczestniczący w Projekcie odpowiednio w 2016 r. i 2017 r. odpowiedzieli, że ich oczekiwania zostały: w większości spełnione 29% i 14%, całkowicie spełnione 38% i 36%, częściowo spełnione 36% ankietowanych uczestniczących w Projekcie w 2017 r., spełnione w niewielkim stopniu 7% ankietowanych uczestniczących w Projekcie w 2017 r., powyżej oczekiwań 33% i 7%.

Odpowiadając na pytanie dotyczące poziomu satysfakcji z przeprowadzonych zajęć, ankietowani wskazywali aspekty, z których byli zadowoleni bądź też nie. Seniorzy najbardziej usatysfakcjonowani byli z możliwości spotykania się i rozmowy z osobami w podobnym wieku i o podobnych zainteresowaniach, jak również pozytywnie ocenili zajęcia z różnych technik rękodzieła, udziału w wycieczkach, zajęciach tanecznych i teatralnych oraz sportowych. Natomiast jako mankamenty przeprowadzonego działania podano zbyt małą liczbę godzin zajęć oraz zbyt liczne grupy uczestników utrudniające przeprowadzenie zajęć, zaakcentowano również konieczność sumiennego podejścia organizatorów przy realizacji zadań oraz angażowania bardziej komunikatywnych osób do prowadzenia zajęć.

Globalnie 8% w 2016 r. i 14% w 2017 r. osób biorących udział w badaniu oceniło organizację całego wydarzenia na poziomie dobrym lub bardzo dobrym (50% i 57%); 7% uczestniczących w Projekcie w 2017 r. ankietowanych określiło organizację jako niedostateczną, 4% i 21% udzieliło odpowiedzi, że organizacja była dostateczna, 38% uczestniczących w Projekcie w 2016 r. udzieliło odpowiedzi, że organizacja była wzorowa.

Podobnie 96% w 2016 r. i 57% w 2017 r. ankietowanych wyraziło chęć ponownego udziału w podobnym wydarzeniu, 7% uczestniczących w Projekcie w 2017 r. odpowiedziało, że nie weźmie udziału, natomiast 36% uczestniczących w Projekcie w 2017 r. wskazało, że weźmie udział w ww. Programie przy założeniu spełnienia pewnych warunków (np. sumiennego rozliczania organizatorów z obowiązków i kosztów, poszerzenia programu wybranych zajęć).

Przed wydarzeniem „Akademia Seniora” odpowiednio 67% i 57% ankietowanych osób podało, że nie brało udziału w podobnych działaniach, natomiast 29% i 36% odpowiedziało, że uczestniczyło w analogicznych przedsięwzięciach z różną częstotliwością (kilkukrotnie – 21% i 21% oraz regularnie 4% i 7%). Z kolei 21% i 43% osób odpowiedziało, że aktualnie nie bierze udziału w wydarzeniach podobnego typu, natomiast 71% i 57% podało, że uczestniczy w zbliżonych działaniach (z różną częstotliwością).

Do udziału w podobnym wydarzeniu 79% i 71% ankietowanym seniorom udało się zachęcić swoich znajomych/rodzinę, natomiast 4% i 29% odpowiedziało, że nie zachęcało nikogo.

Jako propozycje zmian ankietowani najczęściej proponowali zwiększenie ilości wycieczek (jedno- i kilkudniowych), zwiększenie godzin i zakresu zajęć (głównie z aktywności fizycznej i występów artystycznych), zwiększenie dostępności do działań w ramach Programu ASOS oraz podwyższenie standardu lokali, w których mają odbywać się zajęcia, zwiększenie kompetencji pedagogicznych i merytorycznych osób prowadzących zajęcia.

Z przeprowadzonych ankiet wynika, że seniorzy w przyszłości najchętniej wzięliby udział w takich wydarzeniach jak wycieczki i wyjazdy turystyczno-krajoznawcze oraz kulturalne, zajęcia z różnych form aktywności fizycznej, a także w różnorodnych kursach: komputerowe, językowe, kulinarne, rękodzieła, profilaktyki zdrowotnej, zajęcia muzyczne, zajęcia kosmetyczne, porady prawne.

Wyniki przeprowadzonego badania ankietowego pozwalają stwierdzić, że osoby biorące udział w realizowanym Programie ASOS pozytywnie i dobrze oceniają jego organizację oraz przebieg. Większość ankietowanych zadeklarowała chęć uczestniczenia w podobnych wydarzeniach w przyszłości a proponowany przez ankietowanych katalog zajęć był w większości zbieżny ze zrealizowanymi przez Stowarzyszenie głównie w zakresie zajęć związanych z aktywnością fizyczną, promocją zdrowego stylu życia, rękodzieła. Część ankietowanych chciałaby uczestniczyć w przyszłości w zajęciach nierealizowanych w Projekcie, tj. kursach komputerowych i językowych.

(dowód: akta kontroli str. 469-660, 661-774, 775-777, 778-782)

2.3. Stowarzyszenie nie stwierdziło trudności lub ograniczeń wynikających ze sposobu realizacji ASOS, które miałyby negatywny wpływ na jakość realizacji dotowanych zadań.

Jak wskazała Przewodnicząca Zarządu - realizacja zbieżnych z projektowymi działaniami przejawiała się: w prowadzeniu Akademii Zdrowia Seniora; prowadzeniu 30-osobowego wolontariatu dla seniorów, w tworzeniu od 2009 r. na terenie Miasta

Wałbrzych spektakli taneczno-muzycznych, teatralnych i organizowaniu Międzynarodowego Teatru Tańca. Brak wystarczających środków finansowych nie pozwalał na podejmowanie wspólnych z mieszkańcami innych gmin działań integracyjnych, edukacyjnych i kulturalnych jak też wspólnych wyjazdów szkoleniowych wolontariuszy – liderów.

Ponadto, już po zakończeniu działań projektowych, organizowane były dla seniorów: odpłatne comiesięczne jednodniowe wyjazdy krajoznawcze i 2-tygodniowe wczasowe – jeden raz do roku; nieodpłatne warsztaty rękodzielnicze, jeden raz w tygodniu, w okresie od lipca do listopada, z wykorzystaniem wiedzy nabytej podczas uczestnictwa w Projekcie. W Gminie Aleksandrów nie były realizowane wcześniej działania Projektu i nie są też realizowane po jego zakończeniu. Jak wskazała Przewodnicząca Zarządu realizowane w ramach Projektu w tej gminie wydarzenie (kulturalno-oświatowe) poszerzono - na propozycję uczestników – o warsztaty z pszczelarstwa, polegające m.in. na poznaniu prowadzenia pasieki i wytwarzaniu wyrobów z wosku, w tym świec i zapoznaniu się z walorami miodów i produktów miodopochodnych.

(dowód: akta kontroli str.13-18)

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze. Przygotowanie ofert poprzedzone było dokonaniem analizy potrzeb osób starszych z terenu, na którym zrealizowano Projekt (m.in. poprzez współpracę z organizacjami senioralnymi i organizację Wałbrzyskich Senioraliów). Działania zrealizowane przez Stowarzyszenie były zgodne z priorytetami i kierunkami określonymi w Programie ASOS. Zakładane w ofertach rezultaty zostały osiągnięte a Stowarzyszenie dokonało pomiaru efektów realizowanych zadań, czemu dało wyraz w Sprawozdaniach złożonych po wykonaniu zadania. Jako dobre praktyki należy uznać: [1] poszerzenie planowanych działań projektowych - na propozycję uczestników – o warsztaty z pszczelarstwa (w gminie Aleksandrów), [2] organizowanie dla seniorów, po zakończeniu działań projektowych: odpłatnych comiesięcznych jednodniowych wyjazdów krajoznawczych i 2-tygodniowych wczasowych – jeden raz do roku; nieodpłatnych warsztatów rękodzielniczych, jeden raz w tygodniu, w okresie od lipca do listopada, z wykorzystaniem wiedzy nabytej podczas uczestnictwa w Projekcie.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o *Najwyższej Izbie Kontroli*⁴⁰, wobec niestwierdzenia nieprawidłowości, odstępuje od formułowania wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu.

⁴⁰ Dz. U. z 2017 r., poz. 524 ze zm.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, dnia 28 września 2018 r.

Kontroler

Maria Ossowska
Główny specjalista kontroli państwowej

Maria Ossowska

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu

Dyrektor
DYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
we Wrocławiu
z up.
Violetta Matuszewska-Potempka
Violetta Matuszewska-Potempka
p.o. Wicedyrektor